

Longyearbyen lokalstyre - LL

**SYSSELMANNEN
PÅ SVALBARD**

**THE GOVERNOR OF SVALBARD
ГУБЕРНАТОР СВАЛЪБАРДА**

Vår dato: 03.04.2020
Vår ref: (bes oppgitt ved svar) 18/00908-23

Arbeider på Svalbard kirkes grunnmur - gnr 22 nr 44 - Sysselmannens vedtak etter svalbardmiljøloven § 58, 3. ledd bokstav a)

Sysselmannen viser til supplerende kulturminnefaglig notat fra Statsbygg mottatt 25.03.2020 i forbindelse med tidligere omsøkte arbeider på boligdelen til Svalbard kirke. Blant annet skal bygningen repeles og kjellerveggene rives og bygges opp igjen. Det vises også til tidligere korrespondanse med RAM arkitektur, Statsbygg, Longyearbyen lokalstyre og Rambøll, blant annet vedrørende søknadens detaljeringsgrad og behandling av søknaden, samt til Riksantikvarens dispensasjon for tiltak i sikringssonen til automatisk fredete kulturminner.

Søknad fra RAM arkitektur behandles her etter svalbardmiljøloven § 58.

Bakgrunn

Fundamentene under Svalbard kirke er i dårlig forfatning. Pelene på boligdelen skal suppleres med nye. Prosjekteringen har vist at bæringen til eksisterende kjellervegger i mur ikke har tilstrekkelig konstruktiv styrke. Veggene må følgelig forsterkes, og det er da ønske om å erstatte disse med nye betongvegger.

I tillegg har det blitt utarbeidet en beskrivelse som fokuserer på antikvariske verdier, og hvordan dette hensynet skal ivaretas i den videre prosjekteringen og gjennomføringen av byggearbeidet.

Longyearbyen lokalstyre har 10.09.2019 gitt RAM arkitektur rammetillatelse til arbeidet.

Longyearbyen lokalstyre har 22.01.2020 oversendt søknad om igangsettingstillatelse er til Sysselmannen for behandling og tillatelse fra Riksantikvaren.

Sysselmannen har 04.02.2020 oversendt saken til Riksantikvaren

Sysselmannen har 28.02.2020 i brev til Longyearbyen lokalstyre bedt om at saken også behandles etter svalbardmiljøloven § 58, 3. ledd bokstav a).

Riksantikvaren har 10.03.2020 gitt tillatelse til tiltak i automatisk fredet kulturminnelokalitet, AskeladdenID 159017, Gamle Longyearbyen.

Planformål arealplan for Longyearbyen (vedtatt 13.02.2017)

Svalbard kirke ligger i felt Kombinert kulturminneområde og byggeområde (offentlig tjenesteyting)

- KM/B/T med bestemmelse § 30.2:

Innenfor områdene ligger det automatisk fredete kulturminner med sikringszone H770_1, jf. §. 47.1.

Bevaringsverdig bygg er regulert med nåværende plassering, utforming og høyde, og ytterligere utbygging tillates ikke.

Postadresse:
Postboks 633
9171 LONGYEARBYEN

Besøksadresse:
Vei 309-6
9170 LONGYEARBYEN

Telefon:
79 02 43 00

E-post og internett:
firmapost@sysselmannen.no
www.sysselmannen.no

Svalbardmiljøloven § 58 (virksomhet i planområder med godkjent plan)

.....

3. ledd:

Før igangsetting kreves det likevel tillatelse av Sysselmannen, selv om virksomheten er i samsvar med godkjent arealplan, hvis

- a) planen ikke har utfyllende bestemmelser om størrelse eller utførelse som virksomheten holder seg innenfor,*
- b) virksomheten kan virke skjemmende eller volde forurensning ut over planens utfyllende bestemmelser om forurensning fra bolig, fritidshus eller forretning,*
- c) virksomheten kan få virkning for fredete kulturminner eller naturmiljøet utenom planområdet, jf. § 44, eller*
- d) virksomheten kan ha betydelig og langvarig virkning for miljøet.*

Sysselmannens vurdering

Når et bygg er regulert til bevaring, er det avgjort at dette bygget er viktigere å ta vare på enn bygninger som ikke er regulert til bevaring. Dette må igjen gjenspeiles i søknadens detaljnivå (konkret i for eksempel teknikk, materialkvalitet, gjenbruk av materialer, bruk av nye materialer mm) og i vurderingene som blir gjort av myndighetene ved behandling av søknaden.

For Svalbard kirke er det i arealplanen bestemmelse om «regulert med nåværende plassering, utforming og høyde». Bestemmelsene for kirka er ikke tilstrekkelig detaljerte til å ivareta bevaringsverdien av dette kulturminnet, det vil si at planen ikke har utfyllende bestemmelser om størrelse og utførelse av tiltak som kan utføres på kirka. Utskifting av deler av grunnmuren på kirka faller derfor inn under svalbardmiljøloven § 58. 3. ledd bokstav a).

Bygninger som er gitt bevaringsstatus i arealplanen er å anse som viktige kulturminner med lokal- og regional verdi. Det er ut fra dette klart at tiltak på bevaringsverdige bygninger skal gis en særskilt vurdering for å sikre at bygningens med dens utforming, utførelse og autentisitet blir bevart. Kirka er for øvrig et av de utvalgte objektene som skal inngå i det pågående verneplanarbeidet for Statsbygg sin eiendomsmasse på Svalbard.

På oppfordring fra Sysselmannen har tiltakshaver engasjert Statsbygg sitt faglige ressurscenter innen bygningsvern for å besørge ivaretagelse av Svalbard kirkes kulturhistoriske-, bygningstekniske-, autentisk materialitet og arkitektoniske kvaliteter som kulturminne i den videre prosjekteringen og gjennomføringen av istandsettingsarbeidene på kirka.

Kirken er et signaturbygg og har mange kvaliteter fra sitt oppføringstidspunkt som skal ivaretas for ettertiden. Det er derfor viktig at kulturhistorisk kompetanse er koplet inn i prosjektet, og at dette fagområdet nå blir ivarettatt.

Fokus på istandsetting av bygningen som et viktig kulturminne vil bidra til et bedre sluttresultat der avgjørelser om tiltak og utskiftninger er veloverveid i forhold til tap av kulturminneverdier.

Tema som må revurderes med bakgrunn i denne kunnskapen er omfang av utskifting, og mulighet for bevaring av referanseområder/områder med interessant detaljering, materialbruk mv. Her skisserer det kulturminnefaglige interessante løsninger hvor bla. inngangspartiet blir beholdt. Den beskriver også en god prosess for det videre prosjekteringsarbeidet, byggemøter, oppfølging på byggeplass m.v., der det fremkommer at kulturminnefaglige hensyn skal bli ivarettatt.

Sysselmannen anser nå at det foreligger tilstrekkelige opplysninger som sikrer den kulturminnefaglige kompetansen innad i prosjektet som skal sørge for at antikvariske verdier ivaretas i alle faser.

Sysselmannen forventer at den kulturminnefaglige rådgiveren hos Statsbygg følger prosjektet, og får gehør for sine innspill i det videre arbeidet.

Som beskrevet i oversendt notat fra Statsbygg, støtter Sysselmannen de tiltakene som reduserer omfang av utskifting.

Ved utskifting er et viktig prinsipp at reparasjon og evt. forsterkning skal foretrekkes fremfor utskifting. Ved utskifting skal bygningsdelene utformes som kopi, med samme materiale og metode som opprinnelig.

I forhold til utfordringene med manglende bæring i eksisterende betongvegger er det søkt om utskifting av disse. Gjenoppføringen må da gjøres som en kopi med enkelte tilpasninger som ivaretar styrken som manglet i de eksisterende veggene. Gjenoppbyggingen må for øvrig følge prinsippene, slik at disse får en liggende bordforskalet overflate. Avvik fra dette prinsippet må begrunnes og omsøkes til Sysselmannens kulturminneforvalter.

Det påhviler med dette tiltakshaver å påse at den kulturminnefaglig kompetansen blir videreført i prosjektet, og at de antikvariske råd og veiledningene blir tatt hensyn til i det videre arbeidet. Sysselmannens kulturminnerådgiver må holdes orientert om den videre framdriften, og skal ha uttalelsesrett i tilfeller der kulturminnefaglig kompetanse er i tvil, eller må vike i forhold til andre hensyn. Dette gjelder bl.a. omfang av utskifting, metode for gjenoppbygging, valg av materialer m.v.

Oppsummering

Sysselmannen mener det er gitt tilstrekkelig detaljert beskrivelse av utførelse på arbeidet som tiltaket skal holde seg innenfor. Gjennom den beskrevne organiseringen av arbeidet synes formålet til arealplanen å være ivare tatt

Vedtak

Sysselmannen på Svalbard gir, med hjemmel i svalbardmiljøloven § 58, 3. ledd bokstav a) tillatelse til riving og gjenoppbygging av Svalbard kirkes grunnmur, med materialbruk og metoder for utførelse slik beskrevet i kulturminnefaglig notat fra Statsbygg mottatt 25.03.2020.

Tillatelse fra lokal plan- og bygningsmyndighet Longyearbyen lokalstyre, må foreligge før bygging kan igangsettes.

Rett til å klage

Dette vedtaket kan påklages innen 3 - tre - uker fra mottakelsen av dette brevet, jfr. forvaltningsloven kapittel VI. En eventuell klage stiles til Klima - og miljødepartementet, men sendes til Sysselmannen på Svalbard

Med hilsen

Morten Wedege
miljøvernsjef

Berit Vasstrand
arealplanrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskreven signatur

Kopimottakere:

Klima- og miljødepartementet
Statsbygg Nord Svalbard
Riksantikvaren
Rambøll
RAM arkitektur, Håvard Hagen